

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет систем управління літальних апаратів
Кафедра систем управління літальних апаратів

Лабораторна робота № 2

з дисципліни «Алгоритмізація та програмування»
на тему «Математичні обчислення на мові C ++»

XAI.301. G3. 319a. 25 ЛР

Виконав студент гр. _____ 319a _____

_____ Андрій_НОЗДРЯКОВ _____
(підпис, дата) (П.І.Б.)

Перевірів

_____ асистент Євген ПЯВКА _____
(підпис, дата) (П.І.Б.)

2025

МЕТА РОБОТИ

Вивчити теоретично базові типи даних мови C++ і реалізувати консольний додаток лінійної структури для введення / виведення і обробки змінних базових типів з використанням вбудованих операцій та бібліотечних функцій на мові програмування C++.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Завдання 1. Вирішити задачу з цілочисельними змінними. Всі вхідні і вихідні дані в задачах цієї групи є цілими числами. Всі числа, для яких вказано кількість цифр (двозначне число, тризначне число і т. д.), вважаються додатними.

1. Integer3. Дан розмір файлу в Мбайтах. Використовуючи операцію цілочисельного ділення, знайти кількість повних Гбайт, які займає даний файл і кількість Мбайт, що не вистачає до наступного повного Гбайту (1 Гбайт = 1024 Мбайти).

Завдання 2. Вирішити завдання з логічними змінними. У всіх завданнях даної групи потрібно вивести логічне значення true (1), якщо наведене висловлювання для запропонованих вхідних даних є істинним, і значення false (0) в іншому випадку. Всі числа, для яких вказано кількість цифр (двозначне число, тризначне число і т. д.), вважаються цілими додатними.

2. Boolean18. Дано три цілих числа: А, В, С. Перевірити істинність висловлювання: «Серед трьох даних цілих чисел є хоча б одна пара співпадаючих».

Завдання 3. Обчислити математичний вираз зі змінними дійсного типу, використовуючи стандартну бібліотеку cmath. Число π має бути визначено як константа дійсного типу.

3. Задача27.

$$y = \frac{\lg |3 * x^3 + 6x - 31,15| + \log_5 |x - 2,5|}{\sqrt[3]{|\sin x^2 + \frac{1}{4} \log_5 |x^2 - 2,5||}}$$

ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Завдання 1.

Вирішення задачі Integer3

Вхідні дані (ім'я, опис, тип, обмеження):

fileSizeMB — розмір файлу у мегабайтах, ціле додатне число, тип int,
 fileSizeMB > 0

Вихідні дані (ім'я, опис, тип):

1.fullGB — кількість повних гігабайтів, тип int;
 2.mbToNextGB — кількість мегабайт, що не вистачає до наступного гігабайта, тип int;

Алгоритм вирішення показано нижче/на рис. 1

```
const int MB_IN_GB = 1024;

// Знаходимо кількість повних Гбайт (цілочисельне ділення)
int fullGB = fileSizeMB / MB_IN_GB;

// Знаходимо кількість Мбайт, що не вистачає до наступного Гбайту
int mbToNextGB = MB_IN_GB - (fileSizeMB % MB_IN_GB);
```

Рисунок 1 – Алгоритм вирішення Integer3

Лістинг коду вирішення задачі Integer3 наведено в дод. А (стор. 6).

Екран роботи програми показаний на рис. Б.

Завдання 2.

Вирішення задачі Boolean18

Вхідні дані (ім'я, опис, тип, обмеження):

A, B, C — три цілі числа тип int

Вихідні дані (ім'я, опис, тип): result — логічне значення, яке показує, чи є серед трьох чисел хоча б одна пара рівних тип bool

Алгоритм вирішення показано нижче/на рис. 2

```
int A, B, C;
cout << "Введіть три цілих числа A, B, C: ";
cin >> A >> B >> C;

// Логічне висловлювання:
// "Серед трьох чисел є хоча б одна пара співпадаючих"
bool result = (A == B) || (A == C) || (B == C);

cout << "Результат:" << result << endl;
```

Рисунок 2 – Алгоритм вирішення Boolean18

Лістинг коду вирішення задачі Boolean18 наведено в дод. А (стор. 6).
Екран роботи програми показаний на рис. Б.

Завдання 3.

Вирішення задачі Задача 27

Вхідні дані (ім'я, опис, тип, обмеження):

x — дійсне число тип double, значення, для якого обчислюється вираз

Вихідні дані (ім'я, опис, тип):

y — результат обчислення заданої математичної формули тип double

Алгоритм вирішення показано нижче/на рис. 3

```
// Чисельник без fabs
double poly = 3.0 * x * x * x + 6.0 * x - 31.15;
double tan_arg = poly + log5_arg1;
double numerator = tan(tan_arg);

// Знаменник без fabs
double sin_arg = x * x + 0.25 * log5_arg2;
double sin_val = sin(sin_arg);
double denominator = cbrt(sin_val);

if (fabs(denominator) <= EPS) {
    cout << "Помилка: знаменник занадто малий." << endl;
    return 0;
}
```

Рисунок 3 – Алгоритм вирішення Задача 27

Лістинг коду вирішення задачі Задача 27 наведено в дод. А (стор. 6).
Екран роботи програми показаний на рис. Б.

ВИСНОВКИ

На практичній роботі було вивчено і закріплено на практиці використання функції «if». Відпрацьовано в коді програми виконання складних

алгебричних рівнянь. Виникали труднощі з завданням зі складанням формули логарифму.

ДОДАТОК А

Лістинг коду програми

```

int main()
{
// Завдання 1. Integer3
cout << "Завдання 1. Integer3" << endl;

// Введення розміру файлу в Мбайтах
int fileSizeMB;
cout << "Введіть розмір файлу у Мбайтах: ";
cin >> fileSizeMB;

// 1 Гбайт = 1024 Мбайт
const int MB_IN_GB = 1024;

// Знаходимо кількість повних Гбайт (цілочисельне ділення)
int fullGB = fileSizeMB / MB_IN_GB;

// Знаходимо кількість Мбайт, що не вистачає до наступного Гбайту
int mbToNextGB = MB_IN_GB - (fileSizeMB % MB_IN_GB);
// Вивід результатів
cout << "Кількість повних Гбайт: " << fullGB << endl;
cout << "Мбайт не вистачає до наступного повного Гбайту: " << mbToNextGB << endl;
cout << "... " << endl;
cout << " " << endl;
cout << "Друга задача..." << endl;
// Завдання Boolean18
cout << "Завдання Boolean18" << endl;

// Введення трьох цілих чисел
int A, B, C;
cout << "Введіть три цілих числа A, B, C: ";
cin >> A >> B >> C;
// Логічне висловлювання:
// "Серед трьох чисел є хоча б одна пара співпадаючих"
bool result = (A == B) || (A == C) || (B == C);
cout << "Результат:" << result << endl;
cout << "... " << endl;
cout << " " << endl;
cout << "Третя задача..." << endl;
cout << "Завдання 27. Вираз" << endl;
// Введення x
double x;
cout << "Введіть значення x: ";
cin >> x;

// Константи
const double LOG5_DENOM = log(5.0);

```

```

const double EPS = 1e-12;

// Аргументи логарифмів
double arg1 = fabs(x - 2.5);
double arg2 = fabs(x * x - 2.5);

if (arg1 <= 0.0) {
    cout << "Помилка: log5(|x - 2.5|) не визначений." << endl;
    return 0;
}
if (arg2 <= 0.0) {
    cout << "Помилка: log5(|x^2 - 2.5|) не визначений." << endl;
    return 0;
}

// Логарифми
double log5_arg1 = log(arg1) / LOG5_DENOM;
double log5_arg2 = log(arg2) / LOG5_DENOM;

// Чисельник без fabs
double poly = 3.0 * x * x * x + 6.0 * x - 31.15;
double tan_arg = poly + log5_arg1;
double numerator = tan(tan_arg);

// Знаменник без fabs
double sin_arg = x * x + 0.25 * log5_arg2;
double sin_val = sin(sin_arg);
double denominator = cbrt(sin_val);

if (fabs(denominator) <= EPS) {
    cout << "Помилка: знаменник занадто малий." << endl;
    return 0;
}

// Остаточний результат
double y = numerator / denominator;
cout << "Результат: y = " << y << endl;
return 0;
}

```

ДОДАТОК Б

Скрін-шоти вікна виконання програми

```
Завдання 1. Integer3
Введіть розмір файлу у Мбайтах: 1234
Кількість повних Гбайт: 1
Мбайт не вистачає до наступного повного Гбайту: 814
...

Друга задача...
Завдання Boolean18
Введіть три цілих числа А, В, С: 2 3 2
Результат:1
...

Третя задача...
Завдання 27. Вираз
Введіть значення x: 1
Результат: y = 0.0976411
```


ДОДАТОК В

Діалог з ІІІ для самоаналізу

Користувач:

«Ти - викладач, що приймає захист моєї роботи. Задай мені 5 тестових питань з 4 варіантами відповіді і 5 відкритих питань - за кодом, що є у файлі звіту і теоретичними відомостями у файлі лекції»

Асистент:

Добре! Щоб підготувати точні тестові та відкриті питання, мені потрібно уточнити: чи можеш ти надати код зі звіту та/або конспект лекцій, на основі яких потрібно скласти питання?

Поки можеш надіслати їх, я можу одразу сформулювати питання.

Якщо хочеш, можу показати приклад структури таких питань для подальшого узгодження.

Користувач:

(Надсилає код C++ програми)

Асистент:

Чудово! Тепер на основі твого коду можна скласти **5 тестових питань з 4 варіантами відповідей і 5 відкритих питань.**

Тестові питання (варіанти відповіді)

1. Що робить рядок `int fullGB = fileSizeMB / MB_IN_GB;` у програмі?

- A) Обчислює залишок від ділення файлу на 1024 Мбайт
- B) Обчислює кількість повних Гбайт у файлі
- C) Перетворює Мбайти у байти
- D) Виводить повідомлення про помилку

2. Яке логічне висловлювання відповідає рядку `bool result = (A == B) || (A == C) || (B == C);`?

- A) Всі три числа різні
- B) Серед трьох чисел є хоча б одна пара співпадаючих
- C) Три числа утворюють арифметичну прогресію
- D) Жодне з чисел не дорівнює нулю

3. Що робить `fabs(x - 2.5)` у коді?

- A) Обчислює квадрат числа $(x-2.5)$
- B) Обчислює абсолютне значення $(x-2.5)$
- C) Обчислює логарифм $(x-2.5)$
- D) Обчислює кубічний корінь $(x-2.5)$

4. Чому знаменник обчислюється як $\text{cbrt}(\sin\_val)$?

- A) Для того, щоб уникнути ділення на нуль
- B) Щоб знайти квадратний корінь з синуса
- C) Щоб знайти кубічний корінь з виразу $\sin(x^2 + 0.25 \cdot \log5\_arg2)$
- D) Це помилка — має бути квадратний корінь

5. Що відбудеться, якщо користувач введе $x = 2.5$?

- A) Програма обчислить у без помилок
- B) Програма завершиться з повідомленням про помилку
- C) Програма виведе $y = 0$
- D) Програма зациклиться

Відкриті питання

1. Поясніть, як програма перетворює Мбайти у повні Гбайти та обчислює залишок до наступного Гбайту.
2. Опишіть, як працює логічне висловлювання для перевірки співпадіння хоча б однієї пари чисел
3. Поясніть, чому для обчислення логарифму з основою 5 використовується $\log(\arg)/\log(5.0)$.
4. Опишіть, що перевіряє код перед обчисленням знаменника і чому це важливо.
5. Розберіть, як обчислюється фінальний результат у у третьому завданні, поясніть роль кожного з компонентів: `poly`, `tan_arg`, `numerator`, `sin_arg`, `denominator`.

Користувач:

1 B 2 B 3 C 4 C 5 B

Асистент:Давай перевіримо твої відповіді **по одному**:

1. **B** ☒ — правильно
2. **B** ☒ — правильно
3. **B** — тут правильно “B” (абсолютне значення), ти вибрав C, це помилка
4. **C** ☒ — правильно
5. **B** ☒ — правильно

Підсумок: **4 з 5 правильних**.**Користувач:**

Мої відповіді на відкриті питання:

1. Перетворення Мбайт у повні Гбайти та залишок:

Програма ділить кількість Мбайт на 1024, щоб отримати кількість повних Гбайт. Залишок до наступного Гбайту обчислюється як 1024 мінус залишок від ділення Мбайт на 1024.

2. Логічне висловлювання для перевірки співпадіння чисел:

Програма перевіряє, чи рівні між собою будь-які два числа серед трьох введених. Якщо хоча б одна пара співпадає, результат буде true, інакше — false.

3. Логарифм з основою 5:

Функція `log()` у C++ обчислює натуральний логарифм. Щоб отримати логарифм з основою 5, треба поділити натуральний логарифм числа на натуральний логарифм 5.

4. Перевірка знаменника:

Код перевіряє, чи знаменник не дорівнює нулю або дуже малому значенню. Це важливо, щоб уникнути ділення на нуль і помилок під час виконання програми.

5. Фінальний результат у:

- `poly` — це кубічний поліном від x .
- `tan_arg` — аргумент для тангенса, складається з полінома та логарифму.
- `numerator` — чисельник, обчислюється як тангенс від `tan_arg`.
- `sin_arg` — аргумент для синуса у знаменнику.
- `denominator` — знаменник, кубічний корінь від `sin(sin_arg)`.

Остаточно $y = \text{numerator} / \text{denominator}$. Кожен компонент формує частину складного виразу: чисельник задає тангенс від полінома і логарифму, знаменник масштабує результат через синус і кубічний корінь.

Асистент (підсумки відповідей):

- **Тестові питання:** 4 з 5 правильних (помилка у питанні 3, треба В).
- **Відкриті питання:** відповіді повні, правильні, логічні та добре пояснюють кожен аспект програми.

 Загальний підсумок: відповіді готові для захисту, демонструють розуміння як коду, так і теоретичних основ